

Oglasi, pripoučana itd.
izjavu i računaju se na temelju
i. Naog cjenika ili po dogovoru.

Sveći za predbrojbu, ogleda itd.
izjavu se upućuju na ili polo-
zavom pošt. štodionice u Beču
za administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valje tačno ozna-
čiti ime, prezime i najbližu
poštu predbrojnika.

Uto list na vrijeme ne primi,
a te to javi odgovarajuću u
svrhom pismu, za koji se
ne plaća poštarina, ako se
na napise „Reklamacija“

Redakcijskog računa br. 8475
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Stogom rastu malo stvari, a noćlega sve pokvari“. Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka
o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju
niti se ne tiskaju, a
nefrankirani ne primaju.
Predplata za poštarinom stoji
10 K u obće, na vrijeme
5 K za seljake, a za
5 K 50—, odu. K 250—
pol godine
Izvan carevine više poštarina
Placa i utuče se u Feil.

Pojedini broj stoji to h. mo-
stali 20 h., koji u Puli, teč
izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se
u Tiskari Laginja i dr. prije
J. Krmpotić i dr. (Via Giulia
br. 1), kamo neka se poslova
sva pisma i preplate

Odgovorni urednik i izdavač Jerko J. Bahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli, ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Craciera br. 1, II. kat).

Lažitorbama na račun.

Na izjavu naših zemaljskih prisjednika, otkrivenu u zadnjem broju našeg lista, izvolješe se na svoj način osvrnuti „Il Piccolo“ iz Trsta i „Il Giornaleto“ iz Pule u brojevima od 17. t. m. Naš komšija iz Pule bio je u svojem odgovoru prilično umjeren. Vidilo se, da ga je izjava naših odbornika oparila. Nije tako dopisnik „Il Piccolo“, kojemu se pripisuje sastanak izjave zemaljskog kapetana i trojice talijanskih prisjednika na govor pl. Dr. Grabmayra u delegacijam. Njega je izjava naših prisjednika gotovo ubola. Iakošto je bio opaljen zec, te se u židovčetu nadrlao svega i svasta, a nepobio ništa. Pročtav pak „Il Giornaleto“ još se više uzvrpoljio. Bilo mu je, da poludi. „Kako se može onako pisati? Ta ono nam više škodi nego li koristi!“ I piše našem komisiji u Puli, da opapri bolje svoj odgovor na izjavu naših odbornika. To je „Il Giornaleto“ i učinio u broju od 19. t. m., naravno po uputi dobivenoj od židovčeta iz Trsta, s kojim ide složno ispod ruke.

Par riječi s naše strane neće škoditi, na uzvrat tim političkim komedijantom. Prigovaraju našim odbornikom (i to je sve, što im stvarnoga prigovaraju), što su se poslužili obračunom za g. 1908., dočim da su se kod zem. odbora mogli dobiti podataka iz god. 1910. Naši su odbornici rekli u svojoj izjavi, za što se poslužuju obračunom iz g. 1908., a to je s razloga, što pozniji proračuni nisu još bili ustavno odobreni. Mi bi pak mogli nadodati, da i zemaljski uredi tako hitro rade, da još do danas nisu mogli obnarodovati sve statističke podatke niti za god. 1909., nekmo li za g. 1910. Razlika pak u obračunima izmed g. 1908. i 1910. u pogledu izdataka za školstvo iz pokrajinskih sredstava nije onolika, kolikom bi ju rado prikazati dopisnik u „Il Piccolo“. Gleda srednjoskolstva i poljodjeljskog zavoda ostajemo pri starom. To će reći Talijanom sve, a Slavenom ništa. Podpore djakom za srednjo- i visokoškole u god. 1910. iznose za

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Slično pisao je na ordinarijat dekan-
ski ured u Roču, te odgovorio na stano-
vita pitanja, koja su razvidna iz odgo-
vora. Ordinarijat je naime odgovorio de-
kanskom uredu u Roču: 1. dok je nužno,
mogu svećenici čitati sv. misu ne samo
bez prisutnosti puka nego i bez poslužni-
ka (ministranta); 2. dekan neka odmah
po zupah nagovori puk, da odustane od
postupka, na koji je naukom političkih
agitatora zaveden, i kad se puk vrati u
red sada ustanovljen, nek šalje molbe, a
ne prosvjede na sv. Stolicu, da se dekret
„Acres“ obustavi; 3. prva napovjed za
ženitbu nek se učini svakako u crkvi, bilo
u njoj ljudi ili ne, od druge i treće na-
povjedi neka se pita oslobodjenje, ako
tuma nikoga u crkvi.

Slavene svotu od K 12.000, a za Talijane
svotu od K 24.000. Je li to pravedno?
Kod pučkog školstva dopustit ćemo, da je
do konca 1910. ponaraso kojigod razred
kod slavenskih škola, ali zar ili nije po-
naraslo i kod talijanskih? Koliko je pak
privremenih izvanrednih učiteljskih sila
bilo dodijeljeno koncem g. 1910. talijan-
skim pučkim školama? Ta u Puli imaju
učiteljsku silu na plaći, a bez svakog od-
redjenog mjesta, samo za to, da eventual-
no zamijenjuje bolnešne ili inače zapri-
ječene učiteljske sil. U kojem je kotaru
jedna takova ambulanta slavenska učiteljska sila?

Naši su se odbornici kod svoje izjave
držali strogo reda, kojega su se u svojoj
izjavi držali talijanski prisjednici, te ovu
pobili od ločke do ločke. Ali koliko su
još toga oni mogli navesti na osvjetljenje
postupka većine zem. odbora, odnosno Sa-
bora, naprama Hrvatima i Slovincima u
Istri, koji tvore većinu pučanstva?

Pokrajina će imati preko 200 što-
čionika što namještenika. Od tih je jedan
jedini Slaven. U pokrajini koj bolnici imaju
namještena svećenika, koji nije u stanju
da slavenske bolničarke izgovoriti ili inače
lješi u balesti, jer im ne pozna jezika.

U pokrajini ima 16 cestovnih odbora,
u koju zemaljski odbor imenuje po dva
člana. Niti jedan od tih 32 imenovanih
članova nije slavenske narodnosti. Dok su
krajevi, koji su pretežno napućeni talijan-
skim življem, providjeni željeznicom, ces-
tama, vodom itd., imamo u Istri jednu
slavensku općinu (Marzeige) koja nema
niti jednog kolnog puta, a da ne spomi-
njemo zapuštenost u kojoj je Zemaljski
Odbor u svakom pogledu držao i još uvijek
drži Čičariju i toliko drugih naših
krajeva.

Kod poljodjeljskog Zavoda u Poreču
drže se svako toliko hitri tečajevi sad za
pletanje košara, sad za pravljenje vina,
sad za cijepanje loza i voćaka. Na te te-
čajeve nema našim ljudem pristupa, jer
je poduka u talijanskom jeziku, a posebice

Tako je biskup Dr. Nagl uzumknuo dan-
om 1. janara 1910., kad su još crkve na
Krasu bile prazne ili zatvorene. Dušobriž-
nici, koji su negdje prije Božića bili od-
lučili da će svi tražiti odpušnice, ako
ordinarijat ne popusti, odlučili su dne 10.
janara 1910., videć rečeni Naglov dekret
i želeć da se puk u crkve povratu, da po-
slnju spomenicu na sv. Oca Papu i da će
dne 10. janura početi obavljati službu
Božju po staru. Tako su i učinili i to ja-
vili ordinarijatu, moleć ga ujedno da po-
dupre njihovu molbu poslanu na sv. Sto-
licu za obustavu dekreta „Acres“. Odnos-
nu izjavu na ordinarijat potpisali su
osim dvojice svi dušobrižnici sa Krasa,
Buzešćine i Pazinšćine, u obće sjeverno i
srednje Istre. Biskup Nagl je doista od-
govorio na izjavu svećenika, putem jed-
noga župnika dne 10. febrara dosta tvrdo
i kruto, al se je skoro isto doba, kako se

se za Slavene sličnih tečajeva ne obdrža-
va sa strane pokrajine.

U upravnom Vijeću istarskog Vjeresij-
skog Zavoda nema niti jednog Slavena,
još manje pak medju činovništvom istoga.
Kod zavoda za osjeganje blaga, koji je
pasivan, imalo bi se još ustanoviti do 20
podružnica sa izgledom, da bi taj zavod
na taj način postao aktivnim. Ali jer pu-
čanstvo traži te podružnice sa slovenskim
odnosno hrvatskim službenim jezikom,
Zemaljski ih Odbor neće da otvori.

I tako bismo mogli nastaviti do bijelo-
ga dana. Ali dosta budi i ovo na dekaz
farijezstva lista „Il Piccolo“. Sa izvraca-
nja, sva izmotavanja, sva izvinjavanja li-
sta „Il Piccolo“ i družine ne mogu pobiti
tvrdnja delegata Dr. Grabmayra. Istina
prodire i u više krugova, garka dodade
po naše susjede Talijane, ali žuborbe to-
meljita. A to ih neće i boji, pa sika ko
ljute zinj. Mi ih žalimo. Ali im poručimo,
jemo, da u Istri neće nikad više biti ni-
vo, pošto je nekoć bilo.

Kako je u Istri?

Njemački delegat dr. Grabmayr kazao
je javno u delegacijam, kako Talijani u
Istri nepravdom postupaju spram svojih
zemaljaka Hrvata. Talijani u Istri, pre-
ma u namjini, pružaju žalostan primjer
svoje narodne pretjeranosti. U istarskom
zemaljskom saboru i na školskom polju,
a im dodajemo i na svim ostalim kultur-
nim poljima zastupljeni su Hrvati i Slo-
vinci. Talijani, da će morati Slavenima u
Primorju dati ona prava, koja im po za-
konu idu. Tako je od prilike govorio de-
legat dr. Grabmayr.

Ove pravedne riječi izrečene po članu
onoga naroda, koji nam Hrvatima nije ni
najmanje sklon, proizvele su u čitavom
Primorju, a osobito u našoj Istri dubok
dojam. Te su odriješite riječi Talijane
vanredno upekle. Oni se uzvrpoljili, uda-
rili u novinama na Hrvate i njihovi ka-
ponje, da obrane svoj i svojih pristaša
postupak protiv Hrvata.

je čulo, izrazio u Beču, da se dekret
„Acres“ neda provesti. U to bio je ime-
novan pomoćnikom nadbiskupa u Beču sa
pravom nasljedstva, te se je skoro tamo
i preselio. Svećenici vršili su službu Božju
i vrše i danas prema svojoj odluci, a puk
je opet počeo polaziti crkvi i polazi ju i
danas.

**Političko društvo za Hrvate i Slo-
vincu u Istri, obzirom na spomenuto
dogodjaje.**

O dogodjajih, što su se zbivali pred
Božić i o Božiću 1909. i početkom 1910.,
na Istarskom Krasu i u srednjoj Istri, pi-
sala je mnogo „Naša Sloga“ — jedina u
pokrajini — pisale su razne druge novine
izvan pokrajine, kao hrvatske, slovenske,
česke, pa i neke njemačke, sve u prilog
slavenskomu bogoslužju i našemu narodu
— osim slovenski pisanoga lista „Zarja“,
koga je nadahnjivao biskup Nagl i koj je

Prema tomu stvari se nalaze u istom
stanju kao i prije Grabmayrovog govora.
Zasljepljena talijanska gospoda neće da
čuju o kakvoj ravnopravnosti, oni hoće
da vladaju i to sami, bez slavenske kontro-
le. Hrvatske općine nemaju ni danas
jošte odobrenih proračuna, a sva je pri-
lika, da ih tako brzo ne će ni dobiti. Hr-
vatske molbe za ustanovljenje hrvatskih i
slovenskih škola leže još uvijek u ladici
talijanskog prisjednika u Poreču, a sva je
prilika, da će još dugo vremena ležati ta-
mo neriješene. Jedno se je ipak postiglo:
istarsko je pitanje preslo uske granice na-
še pokrajine i rametnulo se višim i odu-
čajućim krugovima. Ti su krugovi danas
primitivni, da se tim pitanjem bave. Oni
ga više ne mogu skinuti s dnevnog reda.
Hoće li se pak to pitanje riješiti povoljno
ili nepovoljno po nas Hrvate, ovisit će o
našoj ustrajnosti, o našoj snazi, odnosno
pomeci, koju će nam na vrijeme pružiti
ostala naša hrvatska braća.

Natrag par godina, Talijani primitivni
slom prihka, morali su pristati na neka-
kav sporazum s Hrvatima. Glavne su to-
čke tega sporazuma postale zakonom, pa
je svak očekivao, da će se izvršiti. Kad
tamo, Talijani prezreše zakone i pravila
što su ih sami odobrili, te se postavše na
stanovište uijekanja Hrvata i njihovih pra-
va. No svak pametan uvidja, da prije ili
kasnije, sankcionirani će zakoni morati da
stape u krepost. To znadu Talijani, ali
ipak ne popuštaju, već se iz svih sila trse,
kako bi riješenjem toga pitanja što duže
otegli. A zasto to čine? Po zakonu zem-
lja bi morala preuzeti pod svoju upravu
gotovo sve škole, što ih uzdržava naša
družba sv. Ćirila i Metoda za Istru. Ve-
ćina ih škola nalazi se u nještima, što
ih Talijani odavna svojataju za sebe. Ta
su mjesta: Pula, Cres, Mali i Veliki Lo-
šinj, okolica Labina, okolica Poreča, Pula
itd. itd. Te su škole Talijanima trn u
oku i oni jedva čekaju, da ih nestane. Oni
su u svoje doba javno govorili, da ih na-
ša družba ne zabrinjuje. Oni da poznadu
Hrvate, koji da planu kao slama, da onda

pod firmom kršćanskog socijalizma htjeo
uništivati prava našega naroda. Na sve
što se je događalo, nije moglo biti glubio
ni njemo niti političko društvo za Hrvate
i Slovence u Istri, koje je dužno i po
svojim pravilima da se zauzme za sva
prava naroda, a takovo je također pravo
na slavensko bogoslužje, pa makar bila to
crkvena stvar.

Razni istarski političari bavili su se ja-
ko tim pitanjem, ma i neiznosili svojih
imena. O njem se je govorilo često na
raznim skupstinama. Navlas za to bila je
sazvana i obdržavana skupština u Pazinu
dne 19. decembra 1909.

Pr nuda bijaše toga dana jašo zlo vri-
jeme, ipak se je sakupilo u Pazinu iz ci-
jele Istre toliko naroda, da je prostrana
dvorana tamošnjega narodnoga doma bila
upravo natlačena, i da su mnogi morali
otici jer nisu mogli u dvoranu. (Siedi.)

na jedinom utrne u njima svaki zanos i odusevljenje. Tako će se, oni misljahu, dogoditi i sa družbom. Hrvatski je narod malen, on imađe mnogo drugih potreba, pa će mu u brzo dodijati davati novac za družbu. No u tom su se prevanili. Hvala požrtvornosti našeg naroda, družba sv. Ćirila i Metoda za Istru napreduje od godine do godine sve to više. Družba napreduje, ali ipak ne toliko, da bi mogla udovoljavati svim prosvjetnim potrebama našega naroda u Istri. Imade još mnogo i to vanredno izloženih krajeva u Istri, gdje naš narod već godine i godine uzalud vapi za školom. U sadašnjim prilikama naša družba ne može za te krajeve učiniti a ma baš ništa. Samo u slučaju, kada bi barem jedan dio sadašnjih družbinih škola prešao pod upravu zemlje, družba bi biko razterećena mogla, da zadje u one tužne krajeve, gdje živi tolik naš zapušteni narod. Talijani to znadu, pa zato neće da se družba raztereći barem do tada, dok u rečenim krajevima „Lega Nazionale“ ne izvrši svoje raznorodjujuće djelo. Time se čitavomu hrvatskomu narodu bez razlike stranaka i mišljenja nameće dužnost, da upravo u ovim časovima poradi za istarsku družbu, nego li je to činio do sada. O hrvatstvu Istre danas već nitko ne sumnja; a i svakomu, u koga su oči zdrave, jasno je, da je Istru Hrvatska zemlja. Njezin odnošaj spram matere zemlje sva je drugo nego li beznadan; političke prilike u kojima žive istarski Hrvati, ako i nisu sjajne, ipak su takove, da ih pametan narod uz jaku pomoć svoje braće može iskoristiti na korist, na slavu i veličinu sveukupne hrvatske domovine. Ali zato treba da svi Hrvati imadu pred očima našu družbu, njezinu uzvišenu svrhu i velike njezine potrebe, pa da se je što češće o njima izdašnim doprinosima, koje će kao dobro uložena glavnica donijeti narodu već u doegledno vrijeme velike dobiti. *Naprijed sa Družbu!*

Za Istru.

(A. K.)

Kazale na zabavi za Družbu sv. Ćirila i Metoda u Dubrovniku 12./2. 1911.:
g.ca Spasenija Ercegović („Istra“);
g.ca Ilka Martecchini („Italija“);
g.ca Mina Welzek („Hrvatska“);
g. Dr. Nikša pl. Ghetaldi („Dubrovnik“).
Priobuhujemo ovaj krasni pjesmotvor g. A. K., želeći da se njim naša mladež obilato posluži priredjujuć zabave na korist „Družbe sv. Ćirila i Metoda“ za Istru.

Istra:

Eno, majko, gospa neka!
Mora da je iz daleku!
Gle, kako me čudno gleda!
Od loga mi srce preda!
Tvoj mi pogled tugu blaži,
A njezin mi duša traži! ...
Evo sada ide amo!

Italija:

Poznate me?

Istra:

Ne poznamo!

Italija (Istri):

Italija ja sam, kojoj hle
Svi, što dušu ljepost im privlači,
Gdje se nebo rijetko kad oblači,
A lemnuni s narančama grle;
Gdje se ljube lovor i Ljepota,
Do kojih je vječni genij ljetlo,
Il' Kanovi da zaostri dljetlo,
Dantu pero, il' kist Buonarotta;
Dodji, draga, dusicu izlijeci
I nauči, još u svome cvijetu,
Jezik Dantov, najsladji na svijetu,
Zaboravi sve barbarske riječi!
Tri te mora pjesmama dozivlju
I žubori Arna, Tibra, Pada,
Gdje proljeće bez prestanka vlada,
Vazda cvijeće cvate u obilju.
Dodji sa mnom, čuješ gdje te zovu
Rim i Napulj, sunca i vedrina,
Slatko voće, svila, pitomina,

A ostavi pustolinu ovu!

Ljutjat će te mletacke lagune,
Rivijerske i napuljske vode,
A pjesme će ljubavi, slobode,
Da ti milo mlade grudi bune!
Vodit ću te u Brijancu kitnu,
Na lombardska okićena polja,
Do Vezuva, Etne ... gdje te volja,
Da zasitiš dušu nezasiťnu!
Kazat ću ti, gdje Petrarco mori
I sad, mrtva, Laurino milje,
Leopardi gdje smrt blagosivlje,
Gdje za Dantom vazda žižak gori! ...
U stotini svojijeh gradova
Kazat ću ti milijun divota,
U kojima, što ima ljepotā,
Sve um skupi mojijeh sinova! ...
Vodit ću te na bojišta stara,
Rimski oro gdje se slavno vio,
Garibaldi djecu mi učio,
Kako da se domovina stvara!
Poćinut ćeš navrh Kampidolja,
Ove strane nemat' već na umu,
Otvorit' ćeš „Božanstvenu glumu“ —
I bit' sreťna, pitomija, bolja!

Hrvatska (Italiji):

Bit će izrod, podla odmetnica,
Ništarija, rdja kukavica,
Što se bijedne svoje majke srami,
Netom nadje koga da je mami!
Zar nad hranom mlijeka majke svoje
Može tudje mlijeko biti koje?
Tudji jezik goji odmetnike,
A ne rodu hrabre osvetnike! ...
Moje, za te, barbarske su riječi,
Al' moj narod njima rane lijeći;
Slatko zuje, kō i riječi tvoje,
Kada kažu dragu: „Zlato moje!“
Jaće od njih grme, krše, ore,
Kad u duši oluje se bore! ...
Pojedinaca tudjin gojit' može,
Al' narode — saćuvaj te, Bože!
Ja sam sve to na sebi kušala,
Mnogu djecu na nauk ti dala,
Pa rad' knjige i ljepote tvoje,
Prekinuše nit prosvjete moje;
Al' i to dosta im ne bilo;
Zamrzise i moćino krilo;
No i to bih pregorgjela bila,
Da mi druga, kad to opazila,
Zbog tudjinstva i tē bratske bruke,
Ne odbi se od svake nauke! ...
Barbarima nazivlješ nas sada,
A ne pamtiš da ne bi nikada
U tebi se udomile vile,
Moje prsi da im štit ne bile?
U zakrilju Crkve i Papinstva,
U obilju, pomoću tudjinstva,
Lako tebi kititi se bilo,
Ali meni lomilo se krilo,
Gledajući gdje mi sinci ginu,
Zapuštaju polja u ledinu,
A za cvijeće i voće ne mare,
Pēele, živad, stoku ne timare,
I kod puške zaziru od rada
I uzgoja narastajā mlada.
Jer što bi im vrtli, sijanice,
Kad se boje tudje potarice?
I što će im i stoka i pēele,
Kad se tužni na bojišta e-le;
A i čemu da im djeca uće,
Zar, kō raja, da se više muće? ...
Vazda bili na mezevu prvi,
A za more čemera i krvi,
Za planine glavā od junaka,
Što im dade sudbina opaka?
Samo golet nizina i gorā,
Razvaline opustjelih dvora,
Led srđaca i praznina duše
I rug onih, s kojih izginuše! ...
Borili se, al' se ne oteli,
Jer pomoći nikad ne vidjeli;
Dijelite ih vjere, vode, gore,
Smrklo im se, ne vidjeli zore;
I dok moja djeca umirala,
Tvoja povijest to ni spominjala!
Al' iz krvi mojijeh junaka
Digla se je pjesma do oblakā,
Kakve ni ti, ni sav svijet nema;
Ona meni bolje danke sprema:
Junacima divni spomen diže
I na nova junastva požiže!

Italija (podrugljivo):

Da se bore protiv brata svoga
I ne za te, nego za drugoga!

Hrvatska:

Ti se rugaš, što mi djeca mila
Za drugog se i medju se bila?
A ne pamtiš da te Dante kori,
Što tvoj rod se medju sobom bori,
I kako te Leopardi žali,
Što ti mnogi za tudjinea pali?
Ne čuješ li i s tvojih dočova
Gdje krv plače mojijeh s-nova:
„U tudjoj sam zemlji se prolita,
A tim svoju sreću ne dobila!“
I jaku se vije do oblakā:
„Blago prahu grćkijeh junaka
Termopila ili Heroneje,
Što pisali krvlju epopeje!“ ...
A i tvojim blago sinovima,
I slava im dođođ svijeta ima,
Što ginuli, za smrt ne hajali,
Jer njom život slobodi ti d-li!
Al' njihovom zaklinjem te krvi,
Izranjene grudi mi ne mrvi;
Ove, što mi usud još oslavi,
Ne otimlji majčinoj ljubavi! ...
Ja sam dosta za te žrtvovala,
Bolju djecu svu sam tebi dala:
Jedni pali ćuvajući klance,
Da ti Ture ne nametne lance,
Druge poslāh do tvog zaklonista,
A po vatru sa tvoga ognjišta;
Oni tebi razegli plamove,
Ne dočekah valre, ni sinove! ...
Medulić te i Klorić kitio,
Tommaso zboriti učio,
A sin Vrane graditi palače,
Pa mi srce hudi udes plače,
Ti i drugi da su sunce tvoje,
Što još crnjim čini tmine moje! ...
Krasno zboriš, lice ti se žari,
Kad spominješ svoje divne čari;
Al' pod krunom neba plavetnoga
Primorje mi još ljepša od tvoga!
Gdje ti Krka, Dubrovnik i Boka,
Što ih sunce gleda zarka oka?
Ne opisa, što god ima perā,
Sve divote Plitvičkih jezera,
Niti rajsku nasladu vidika
Sa Točila povrh Dubrovnika,
Sa Ilje, Marjana, Troglava,
S Velebita, Učke i Triglava;
Čar Zagorja, ni kras Fruške gore,
I gdje Vrbas i Bosna žubore;
U himnu se sve divote slažu,
Da sam lijepa svemu svijetu kažu! ...
Zaludu ti srce želje more
Za moj Jadran, za to divno more;
Od brige mi osijedilo gorje
Ćuvajući njega i primorje;
Vrhovi mi gromovima kažu:
„Spavaj, majko, mi ćuvamo stražu!“
Otkad Hrvat amo doletio,
Krv, znoj, suze za Jadran je lio;
Državu je ovdje osnovao,
Prvu pjesmu umjetnu spjevao;
I tvom Lavu pucali su boci,
Neretvani kada i Uskoci
Za moj Judran vojevali slavno,
Kō i oni pod Visem nedavno —
I sad vali njima slavu poju,
Oh, ne diraj tu svetinju moju!

Dubrovnik (pod glas):

„Od ropstva bi davno u valih
Potonula Italija,
O hrvatskijeh da se zalih
More otmansko ne razbija!“

Italija:

Tko je onaj, što to lamo roji?

Dubrovnik:

„Onaj, koji tebe se ne boji!
Staru pjesmu ja spominjem samo;
Odavna se mi dvoje poznamo!
I pod mojim nebom, sve u zlatu,
Poma, limun i naranče cvatu;
Od lovora dižu se dubrave,
Al' još malo za sve moje slave! ...
Oni, što su mene naselili,
Ovo more prije su brodili,
Nego što se za Latine znalo!

*) Vladašev Mentetić (u „Trublji Slovinskoj“).

Ne poznas me? Malo mi je stalo!
Tko sam da sam, dovoljan sam sebi;
Moje m' neki kažu tebi
Spomenici na „Piā della valle“
I Boskovic, k namu zvijezde sjale
Karteziju da pute pripravi,
Ili Cvijeta, koju Tasso slavi!
Dosta mi je da me moji znadu,
Da Slaveni rado me imadu;
Da me moja majka blagosivlje,
Š'o joj nikad ne uskrati milje,
I što rodu za poznije zgrade
Skitih pjesme, jabuke slobode;
Iz njih čitaj, što smo mogli biti,
Da smo b-li srećni, kano i ti! ...
Velika si, slavna i silena!
Ali svaki s'ia za vremena!
Mi smo mali, al' vječni kō sjeme,
Znamo trpet' ne prigruvši tjeme;
Ljubav k majci sunce nam je žarko,
Ne odbi nas od nje Sveti Marko,
Ne čes mi ti, vjera ti je tvrda,
Pa se prodji ovih kršnih brda;
Jer kakono na južinu tvoju
Naša bura šalje silu svoju,
Tako tvoja laskanja i sile
Sve će odbit' naše grudi čile!
Nas da gojiš?! Hvala ti na mucu:
Sardenja ti eno i Abruci!

Hrvatska (Dubrovniku):

Zdravo, sine, čelenko od zlata,
Tvoja ljubav za muke mi plata!
Zdravo, naša slavo i pjesniće,
Zdravo, zdravo, mili Dubrovniće!
Oh, da još mi bilo takih malo,
Drugo bi mi sada sunce sjalo!

Italija:

Ja ne marim što on veli;
Moja Istra mene želi!

Istra:

Tvoj me govor zalud mami,
Ja sam vjerna svojoj mami!
Imam braće, što me brane;
S njima čekam bolje dane!
Velebit se k nebu vije,
Da me s njega sunce grije,
Što s Tihoga oceana
Sve ovamo do Jadrana,
Slavskom zemljom goji zjene,
Pa kad zasja povrh mene,
Zrakama mi žarkim kaže:
„Svi Slaveni tebe traže!“ ...
Kroz zvijezde me nebo gleda:
„Eno“ — veli — „slavskog čeda!“ ...
Sokoli se k nebu dižu,
Pokliču im k meni stizu:
„Ne boj nam se, sele draga,
Velika je naša snaga;
Ginuli smo vijekovima,
Al' nas još te sila ima;
Sva nam dobra preoteše,
Al' im gorje tvrdo bješe,
A na gorju mi stojimo;
Zrakama se čelimo,
Spravljamo se na polete
Za Hrvatsku, za te dijete!
Krepko krilo još nam osta,
A sokolu krilo dosta! ...
Iz grobova svojih dika
Ćujem vapaj mućenika:
„Mi smo za te život dali,
A nijesmo se pokajali;
I da još ih sto imamo,
I sve za te da ih damo,
Neg tražimo ništa za to,
Neg da budeš naša, zlato!“
A na sve te mile glase
Moja nada velica se,
U hrvatstvo raste vjera,
Iz sreća te moga tjera,
Nebu klikće zavjet sveti:
„Il' hrvatska, ili mrijeti!“
Majko draga, brate mili,
Ne dajte me tudjoj sili;
Najmladja sam med sestrama,
Najbolje mi medju vama:
Tudji jezik dušu mući,
Najlakše se u svom ući! ...
(1) Slovenstvo neizmerno!
Moje ti je srce vjerno!

Nastavak u prilogu.

O. Hvatati mrtvi, živi,
I ja ginem za čim i vi!
(Hrvatska zagriji Istru).

Hrvatska (Italiji):

Ču li draga? Usluži joj želje;
U nama ćeš imat' prijatelje!
Pamtiš muku, koju si mučila,
Dok u dvore djecu sakupila?
Posli sada meni djecu svoju,
Da s njom gradim kolibicu svoju!

Italija:

Bez Istre mi srce se ne smiri,
Vee moj Dante medje mi proširi
Da Kvarnera put ovijeh strana...

Hrvatska:

Karner čuva majka Frankopana!

Italija:

Vadjet ćemo tko je junak bolji!

Hrvatska:

Ne plašim se, bilo ti po volji!

(Italija odlazi).

Hrvatska:

Djeco moja, moje uzdanice,
Ne budite majci izdajice;
Lj. bite se, rane mi vidajte
I neslogu prokletu okajte!
Spravljajte se; tudje ne dirajte,
Ali svoje nikomu ne dajte!
Imat' mnogo ne budi vam stulo,
Jer je sreća trebovati malo!
S vas ni tudjin neka ne zaplače,
Ali braću ljubite što jače:
U nevolji znajte podnositi,
U čitju ljubiti i dijeliti;
Zi narode vijekovi su treni,
Dan će svanut' i vama i meni;
Nalajte se, nād je otac rada:
Blago onom, tko se čvrsto nada!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Konferenca o Vojuvićevoj „Dubrovačkoj Trilogiji“. U subotu na 25. o. mj. u 8 sati na večer u dvorani Narodna u Puli držat će g. Vinko Kisić, urednik „Nar. Lista“ iz Zadra, konferencu o glasovitom djelu conte Iva Vojnovića „Dubrovačka Trilogija“. O a je Trilogija pobudila silan uspjeh ne samo kod nas, u Zagrebu i u Beogradu (kritika ju je proglasila najvećim djelom u našoj literaturi zadnjeg decenija) nego i vani, osobito u Krakovu i Pragu. Česki prevodilac Hudec napisao je u predgovoru, da on dovi, ima li slična djela uopće u modernoj svjetskoj literaturi. Pjesnik nam u Trilogiji iznosi dubokom intuicijom i velikom umjetnosti pad Dubrovačke republike i stogodišnje izumiranje njezine vlastite. Počinje ulazom Napoleonove vojske u historički grad, a završuje tragikom današnjih dana. Djelo samo po sebi nije tako dokučivo, ponajviše radi historičke pozadine i prejakog lokalnog kolorita. Za to je g. Kisić došao do sretne zamisli, da ga popularizuje svojom konferencom, u kojoj objašnjuje historički momenat, kad tragedija počinje da se odigrava, ambijental u kojem se odigrava, pa iznosi najljepše stranice i daje nam sintetično značenje.

Konferencu je držao nedavno u Zadru i je brao opću pohvalu.

Konferenca će početi u 8 s., a traje i sat i po. Upozorujemo općinstvo, da ne propusti ovu lijepu prigodu, nego da se bude na okupu na ovoj zanimivoj literarnoj večeri.

Jubilej zapovjednika ratne luke u Puli. Podadmiral preuzv. g. Julij pl. Ripper ostavio je dne 20. marča o. g. 50 godina svoje službe u ratnoj mornarici. Podadmiral Ripper, koji je posvetio svoj život razvoju ratne mornarice i ratne luke u Puli, proslavio je rijetki jubilej na širokom moru na jahti „Fantasie“, kojemu prigodom posjetio je Demuciju, gdje će pregledati lučke radnje

i tamošnje posade ratne mornarice. G. podadmiral, nazvan u mornarskim krugovima „morski lav“, htio je i svojom proslavom iskazati svoju poštu moru, na kojem je odrastao.

Mnogobrojnim česlitkama zaslužnom admiralu prigodom rijetke slave pridružujemo se i mi!

Naš odlični rodofjub g. Niko vitez Mardešić ispjevao je svečaru jednu krasnu odu.

Zaključak plesne škole. U subotu dne 25. t. mj. kao zaključak, priređuje plesna škola Sokola u dvorani Narodnog Doma „plesni vjenčić“. Početak u 8 $\frac{1}{4}$ sati na večer.

Koncertat pjevačkog društva. Vježbe za veliki koncertat hrv. pjevačkog i glazbenog društva u Puli lijepo napreduju, te će taj koncertat od 1. aprila t. g. biti na čast našem mladom društvu. Doskora bit će razaslani pozivi sa programom, te ćemo i mi u budućem broju donijeti potanki raspored. Upozorujemo već danas naše rodofjubno općinstvo, da mnogobrojno pristupi na taj koncertat.

Glavna skupština Sokola Javlja se ovime, da će se obdržavati redovita glavna skupština u nedjelju na 2. aprila 1911. u 3 sata po podne u društvenoj dvorani, sa dnevnim redom, koji će se naznačiti na pozivima. Odbor.

Štrajk tramvajskih službenika. Prošli petak stupiše u štrajk svi službenici tramvaja u Puli s razloga, što je ravnatelj otpustio konduktera Pilata, koji je odbio vršiti službu na dva voza. Pošto je otpušteni po propisu odbio zahtjev ravnatelja, da sa dva voza sam vrši službu, proglasise se njegovi kolege solidarnim s njime te obustaviše službu. Ravnateljstvo je na to proglasilo sve štrajkaše otpuštenim iz službe i otvorilo natječaj na njihova mjesta. Tako smo u Puli već šest dana bez tramvaja, a još će proći koji dan dok počne puljski tramvaj funkcionirati, usljed napetog konflikta, kog je još više zaoštrilo samo ravnateljstvo. Poglaviti uzrok štrajku jest takodjer netaktični ili nesposobni postupak ravnatelja inžinira prema tramvajskom osoblju, koje se od uvijek tuži na njega i višeput zahtjevalo, da se taj ravnatelj odstrani. Kako smo razabrali, pravo podpuno je na strani štrajkaša, te bi bilo u interesu društva i prometa ili da taj nespretni ravnatelj odstupa ili da svoj postupak prema osoblju promjeni ako može. Bolje bi bilo ono prvo. Načelnik Pule preuzeo je posredovanje, nebi li štrajkaše izmirio sa upravom. Dvojimo da će uspjeti, dok bude uprava ustrajala na nekorektnom stanovištu. Radi jednog čovjeka nebi smio trpiti promet.

Odlikovanje. Njegovo Veličanstvo podijelilo je c. k. kotarskom sudcu i predstožniku suda u Puli g. Spiri Perusiću i kotarskomu sudcu kod prizivnog suda u Trstu g. Dr. B. barunu Rinaldini-u, viteški red Franje Josipa I.

Sa suda. G. predstožniku suda javljamo, da se uogadja višeput, te se sa suda šalju strankama hrvatske odluke u talijanskom omotu i s talijanskim nadpisom. Danas cijamo na slučaj, te se dogodio u kaznenom odjelu, a dotični omot stoji kod nas na uvid. Očekujemo, da se to neće više dogoditi.

Iz poreznog ureda u Puli. Pritužili nam se a osvjedočiti smo se i sami, da kad se plaća što na poreznom uredu u Puli, činovnik pita stranku hoće li namiru u hrvatskom jeziku, premda stranka s njime govori hrvatski. Otkada to i zašto? Znađemo, da je bio izdan nalog, da činovnik mora izdati stranki namiru u jeziku, kojim stranka sa činovnikom govori. Dakle?

Molimo razjašnjenja i ujedno bismo umolili g. nadzornika savjetnika Vodopivca, da talijančice na porez. uredu u Puli poduči, da se drže propisa i da isti

ne strahuju slavenske činovnike u tom uredu. Za ovaj put samo toliko.

Časna služba jednog stražmeštra. Stražmeštar domobranske pukovnije Sch. čini se, da u svoje prosto vrijeme hoće da bude blagajnikom svoje jaranice, jedne od onih nesretnika, koje se za novac prodavaju. Taj stražmeštar rekbi u slobodnim časovima imade stalno sjedište u kući svoje jaranice. Tako je prošle nedjelje, valjda pazec točno na zaslužbu svoje jaranice, došao u prepirku sa jednim građaninom, jer da ovaj nije do statno nagradio stražmeštrovu jaranicu za prodanu ljubav, te je tom prigodom civilistu udario sabljom i ranio. Nadošlom redarstvu ima se zahvaliti, da se nije dogodila veća nesreća. Sch. je od redarstva bio odveden na policiju i nakon preslušanja otpušten. To je na prvi mah običan neznanat događaj? Nije. Jedan stražmeštar, ako i je u rangu podčastnika, ipak mora gledati na čast i stališ komu pripada. Stražmeštru Sch. nije pak dana sablja za to, da ju rabi proli golorukim građanima; a ako je htio obraniti te večeri tobože povrijedjenu umišljenu čast, to je stražmeštar Sch. vrlo nečastno i nedostojno zastupao vojničku čast, kad se je stavio u službu utjerivača zaslužba jedne proslitutkinje.

Upozorujemo na ovo nadležne oblasti da pripaze, da se ne događaju više slične nepodobstine.

Za Družbu. Jer nisu mogli prisustvovati ovogodišnjem plesu na korist Družbe u Puli, darovale odnosno začlanile se u puljsku Podružnicu gospoda: Ljudevit Dekleva K 40; Dr. Mlić Ivo K 20; Alojz Bratož K 10; Lacko Kriz K 20; Srećko Čotić K 20; Malej Dekleva K 20; Berno Bekar K 10; Ivan Umazanić K 20; Dr. Venceslav Mangiarollo K 20; Miho Bratož K 10; Venceslav Krizmanić K 5; Alfons Legiša K 3; Karol Faveti K 6; Joža Bozja K 5; Čeh Ivan K 3; August Zunić K 5; Albert Vicol K 5; Vlade Vojska K 5; Miho Počivalnik K 5; Bartul Šulina K 3; I. G. K 10; Manji iznosi K 55. Ukupno K 300. Novac je predan puljskoj Podružnici.

G. F. Zec, obć. tajnik u Puntu, dostavlja K 1864, sabranili za Družbu na predlog pečljatelja na pitu g. A. Franolića, c. k. oruž. postajevodje i g. M. Franolić, c. k. postarice.

Lošinjski kotar:

Cres (Javorgrad) 12./III. 1911. Ono mudne imali smo čast čitati u „Našoj Stogi“ o nekakvom „Ciurlo con vibrato calcio“, kako je morao zapustiti agenciju „Dalmacije“. Čujte, što se govori sada po gradu Cresu, da je taj vlastel „Ciurlo“ prikazao šopliku za sušidij na našu slavnu općinu — uče, mi že i onako joj cvatu ruže — jer da ne može živiti — dakle mu je skrekalo. — Kako smo došli, da i vlastela pitaju sušidij, a za koji dan pjevat ćemo — ha — ha in malora že anda. — Što je bilo daleko; doslo je blizu ovo, čeka još mnoge tako zvane vlastele sa gaćama poderanima i postolima bez pelta. Taj „Ciurlo“ taj Hrvatčeter, nije se sramio držati ploču hrvatskim natpisom na prvom mjestu u svojoj kući. Bilo je lijepo za gledat, gdje se iz njegove kuće nosi hrvatska ploča, koja mu davala življenje — sjegurno je moralo biti plača u kući. Ta toli mraka ploča, danas ponosno stoji na suncu i bode oči svim poprdilima, ali kad prodje mimo nje „Ciurlo“, dolaze mu accidenti tako da moraju biti pripravnici koji će ga poljevati. Taj „Ciurlo con vibrato calcio“ podigao svoju

Rim ale spale „del pantalon“, tako prezentat našoj nagnadori račun od nekoliko stotin lir i tako bi zasparinjat za ako ne i za celo leto življenja. Sin je i onako kao popisni komesar pristepiljepu svotu, sada još dobiva u kuću i kr. činovnika, dakle novaca ne fali.

Ovih dana bio je aretiran jedan vlastelinić i osjeo u tamnici, dakle i slavni vlastela sjede ispod crvene lampe. Pripovjeda se, da je bio aretiran jer je ertiplanove po gradu i okolici i šiljao u pritriu naših nespasjenjaka. S ovim bit će savezu i njegovo putovanje pred nekoliko mjeseci u Rim. Taj iridentista sa petertračnom zvijezdom na kapi, bio je i popisni komisar, imenovan dakako od dobro poznatog . . . , a nota bene sa placet c. k. kotarskog kapetana, dakle imamo praviluzit se što nije popis istinito sastavnij — pa nije ni čudo od ovakvih nespasjenjaka. Pripovjeda se da je primio i pakasun tricolori, valjda iz patrie i pobacano po gradu. Grad je osvanuo na pepelnicu sav pokrijen tim krpama, čovjek se utvarao kao da je u Milanu. Taj vlastelinje fungirao je kao aranzer maskarada po nohovu, a uz tog mladog Hrvata porijeklom, esofitirao se neki čeh-njemac i to c. k. činovnik. Čudno nam je, da se gubi ovaj brat Čeh sa ovakvim i sličnim saltibank. Čujte za danas samo jednu. Naš famozni postmajster zapleten je u neku komediju Čini se da i on u društvu sa nekajim paroni di barca, prima Asina, con ripetto parlando. Govori se još da je postistragom.

Pripustamo ovo nadležnim oblastima podsjećamo ih ako su moguće zaboraviti kakve imaju činovnike — da malo pripaze, jer propast nam dolazi od kuće.

Imamo još mnogo iz našeg koša o našoj slavnoj manjadori. Drugi put više.

Pazinski kotar:

Iz Pazina. Učitelji i učiteljice pazinskoga kotara bijahu 10. i 11. o. mj. sakupljeni na kotarskoj konferenci u Pazinu. „Odbor za prosvjetu“ priredio je tom prigodom prvi dan predavanje sa svjetlim slikama: „Slikarstvo za vrijeme renesanse“, a drugi dan: „Večer naših narodnih pjesama“.

Prof. S. Santel prikazao nam je krupnim crtama razvoj preporoda u Italiji. Pokazao nam, kako se je iz grubih oblika i ukočenoga prikazivanja umjetnost digla do vrhunca. Bramante, Michelangelo Buonarroti, Lionardo da Vinci i Rafael Santel najveći su umjetnici onoga doba. Predavač se je ograničio samo na slikarstvo, pa nam oertao život i rad Rafaela, koji je živio od god. 1483. do 1520. i u tom kratkom životu stvorio mnogo velikih djela. Pokazavši nam njeznu sliku umjetnika, vodio nas predavač od slike k slici, tumačeći nam njezino značenje i ljepotu. Prizori iz sv. pisma, život majke božje i drugih svetaca, život i rad starih Grka i Talijana koncem srednjega vijeka, redahu se pred našim očima.

Narod naš nije u ono doba stvarao velikih umjetnina u graditeljstvu, kiparstvu i slikarstvu, jer je morao kršćanstvo prosvjetu braniti od Turaka, ali je zato ispjevao divne pjesme. Tu neobičnu ljepotu, koju je naš narod u svojoj pjesmi stvorio, imala je da prikaže druga večer. Otvorio ju je tamburaški zbor hrv. gimnazije, pod vještum ravnanjem osmoškoleca S. Picinića, s vijencem jugoslavenskih melodija „Naše cvijete“. Bijaše to lijep uvod koji je u općinstvu probudio raspoloženje za narodnu pjesmu. Osmoškolec Picinić, sedmoškolec Bačić i Stanić . . .

čuvstvu pjesmu „Sljepac“. Škoda, što je radi bolesti predavača moralo otpasti predavanje o ljepoti u našoj nar. pjesmi, koje bi nam imalo prikazati veličnu narodnu dušu i stvaralačku snagu našega naroda. Tu je tamburaški zbor umjetno hrvatsko nar. kolo: Na krilima mašte, podražene skladnim glasovima muškoga zbora hrv. gimnazije, letjeli smo preko jugoslavenskih zemalja, slušajući pjesme: „Radiceva rožica“, „Sinčić Ivo“, „Vožila se šajka“, „Bijele šjolice“, „Znaš li dušo“, „Jovo mi Jovo“, „Oglarsku“ i „Napitnicu“. Ova nam je veče pokazala, koliko se bogatstvo u našem narodu krije i kako mi često svoje plemenito zapuštamo, a divlje tudje tražimo. Bilo bi vrijedno, da i drugi pokušaju ovako prirediti koncert od samih narodnih pjesama. Istaknuti moramo zasluge g. prof. Šantela, koji je pjesme priredio za uški zbor, pjevače uvježbao i zborom ravnao. Bog ga poživio!

Iza koncerta bio je komers u počast prisutnim učiteljicama i učiteljima. Tu su izrečeni prekrasni govori učiteljima, za prosvjetni, gospodarski i narodni preporod u Istri, „Odboru za prosvjetu“, profesorima hrv. gimnazije, učiteljicama Slovenkama, prof. Šantelu, nadučitelju Mataniću i t. d. Govorili su prof. Novljan, kot. škol. nadzornik Bunc, nadučitelji Matanić i Zidarić, dr. Agnelletto, profesor Roža, Zgrabić, pl. Doroghy, Brohli, kot. veterinar Rubek, učitelj Medvedić i Sarson. U ovu lijepe govore, koji će sigurno donijeti plod, da za našu narodnu stvar u Istri, redale se pjesme. Razvila se takva neprisijetna i srdačna duševna sveza svih prisutnih, da je mlina bila pogledati i slušati. Razišli smo se srećni, jer smo se uvjerali, da ima ljudi, koji će sa svom svojom dušom raditi za prosvjetu našega siromašnoga i zapuštenoga naroda u Istri.

Tom je prilikom na predlog g. Sarsona sakupljeno domu na oltar K 42 20, od kojih je polovica predana „Dječkom pripomoćnom društvu“, a polovica „Podružnici Družbe sv. Ćirila i Metoda“.

Porečki kotar:

Vijznada 22. marča 1911. Na dan sv. Josipa, nakon kratke i teške bolesti u 76. godini svojeg života, prešao se u Vječnost naš starina Ivan Marković pok. Tomaža. Naš čestiti barba Zaneto poznat širom Istre kao vrli rodoljub i neustrašivi narodni borac sudjelovao je kao kolovodja kod svakih izbora. Pokuojnik nije žalio ni truda ni troška, i p dano je mnogo gorkih, čak svoj život stavio u pogibelj, samo da koristi narodnoj stvari; i svakomu bio je na ruku gdje god je mogao. Koliko je pok. Zaneta u narodu bio ljubavljen i štovan, iskazalo se iskrenim snučenjem prigodom pokopa na Božjem P. lju. — Počivao u miru i laka mu bila rodna gruda koju je toliko volio.

Koparski kotar:

Štam. Lijepa ona poslovice „Složna braća kuću grade“ obistinila se u tom selu opetovano puta. Ako čovjek pogleda, što su ti ljudi — po zanimanju većinom zidari — u kratko vrijeme uradili, mora se upravo diviti. Godine 1895. sagradili su lijepu školicu, nekoliko godina iza toga komad novog groblja, godine 1908. dozdali su župni stan, a prošle jeseni dali se na radnju ko za okladu. Groblje je premaleno, treba u drugi dio napeljati zemlje i sve bolje urediti. Smišljeno učinjeno, na Dušni dan se ga blagoslovalo. Zidovi pako zgrade za učiteljski stan — o kojima je jedan od prošlih brojeva ovog lista pisao da rastu — dorasli su, tako da je nova zgrada već pod krovom, prem se sa radnjom započelo tek u oči Božića. Pošto vlada navada, kad se kuću pokrije, da se dotični radnici sastanu na „likofu“, sa-

kupilo se na p. sni ponedjeljak do peditak njih, da se kod čašice vina malko povesele. Tom se prigodom nije zaboravilo nše „Družbe“, za koju se sakupilo 16 K. Novac je uručen mjesnoj podružnici. Evala darovateljima, a složnim seljanima svaka čast!

Uzor pošta u Sv. Donatu. Kadgod se sjetim onog švapskog „postšneka“, uvijek mi pada na um i naša pošta u Sv. Donatu. — Samo žalibože, da je ovdje još i gore.

Listonoša digno listove i pošiljke na veče u Buzetu. Drugi ili treći dan odnese poštu u Sv. Donat, gdje ju ostavi u dućanu kod „Kavrana“ pa — mirna Bosna. I tu su na malenoni prozorčiću izloženi svi listovi i sve pošiljke svakom božjem stvoru na uvid. Treba samo doći, prebaciti par puta sva pisma, pa eto nadješ svoje — zamusano, poderano, možda čak i otvoreno. — Uzaludna li je svaka priludba, jer je Kavran tako — „primio“.

Dodje „Naša Sloga“, „Novi List“, „Mladi Hrvat“, „Pučki prijatelj“ i druga koja novina. Al dakako! Kod Kavrana je javna besplatna čitaonica, gdje se čitaju listovi bez obzira na predplatnika. Rastrgati omot, poderati ovdje, ondje koju stranicu, na okrajcima učiniti uši i kojesta poderavati, to je u Sv. Donatu na dnevnom redu. Pretplatnik primi list obično najzad bez omota i bez naslova tako, da i ne zna, jeli to njegov list ili nije!

Za samo selo još kako tako. Ali za vanjska seoca je mnogo gore. Nitko ne zna kad mu je stigao list ili pošiljka. U onom se dućanu ne služi već zalazi po miloj volji — obično drugim i krućim putem — drugamo. Tako prodje osam, deset, deset i više dana, da dotičnik ne primi svoje pošte. A kad dodje napokon Kavranu, tada čuje običnu prediku: da s torbom drugamo ide, da ga nije bilo ondje već par mjeseci, pa da on nije dužan paziti na tudje listove i t. d.

Al ne samo to. — Listovi su ne samo izloženi muhama i „čistim“ čovječjim prstima, već onamo dolaze redovito revidirati pošta i ljudi, posve ozbiljnosti nedorasli, koji navlas packaju i perom i olovkom po listovima. — Jednom sam hotice sam na svoje ime impositirano razglednicu grada Buzeta, da vidim što će od nje biti. Dodjem za par dana po nju i nađem, da je sva zamusana crnilom i kemičkom olovkom. Takva razglednica dakako nije bila više nego za koš. Dotičnik je htio nešto naslikati, ali ostale su samo mrlje. — Uvjeren sam, da e. kr. pošta u Buzetu nije toga radila, akoprem je naš Kavran izjavio, da je dopisnica takova došla.

Ushljed takvog ner. da i takve slobode izgubilo se listova, poziva, namira, poštanskih čekova, a s druge strane opet se podmetnulo ispisanih i isplaćenih čekova, koji još nijesu bili na pošti. — Kud je dotična svota ostaje dakako tajna. I prepo. učena pisma čekaju ovdje po više dana, dok sam primaoc ne dođe po njih. U svemu je dakle dućan kod Kavrana uzor-pošta sa takvom slobodom, kakvu ne možemo naći nigdje na svijetu.

Ne znam, da li smije listonoša ovako pustiti poštu u dućanima i birtijama. No stalno znadem, da se jedna državna institucija ne smije tako zlorabiti i da nepoznane osobe ne smiju otvarati i mazati tudje listove!

Toliko za sada.

Razne primorske viesti.

Dolazak novoga biskupa u Trst, ustoličenje i posvećenje. Novi tršćansko koparski biskup presvj. g. Dr. Andrija Karlin, prispio je predprošlog utorka iz Ljubljane preko Jesenica u Goricu. Do postaje Avé došli su mu u susret profesori bogoslovnog sjemeništa u Gorici gg. Dr. Ličan i Dr. Ujčić, te ordinarijatski

tajnik g. Fabris iz Trsta. Na gorćekom kolodvoru dočekao je svoga visokoga gosta gorćiki knez-biskup preuzv. gosp. Dr. Sedej. kod k jega je novi biskup odsjeo.

Sljedećeg dana odputovao je biskup Karlin iz Gorice put Trsta, te mu dođoše u susret kanonici tršćanski gg. Butigooni i Mecchia. Na kolodvoru državne željeznice u Trstu dočekaoš novoga biskupa upravitelj biskupije stolni proš gosp. Dr. Petronio, biskupski tajnik g. I. Mandić, tršćanski namjestnik knez Hohenlohe, načelnik Dr. Valerio, poglavice raznih oblasti i mnoštvo naroda. Taj je nazvao novomu biskupu dobročesticu proš Petronio i carski namjestnik, s kojim se je u kočiji biskup odvezao u svoju palaču, gdje ga je očekivalo svećenstvo Trsta i okolice.

U dvorani biskupske palače nagevorio je novoga biskupa stolni proš Petronio naglašiv, kako je svećenstvo i pučanstvo zahvalno Svevišnjemu, što im je podijelio za biskupa uzornoga svećenika, kojemu je svećenstvo i pučanstvo neograničeno odao. Biskop Karlin čestitao je ponajprije proštu, što ga je Njeg. Veličanstvo upravo ovih dana visokim redom odlikovalo, zahvalio se je istomu na velikom trudu što ga je imao s upravom biskupije, te obrativ se prema svećenstvu, pozdravio je isto kano svoju braću, s kojom želi raditi u slozi i ljubavi za spas duša povjerenog mu stada. Na koncu nagovorio je novi biskup svakoga od svećenika u njegovom materinskom jeziku.

U nedjelju bilo je u stolnoj crkvi Sv. Justa svečano ustoličenje i posvećenje novoga biskupa. Sveti čin obavio je bečki pomoćni nadbiskup i bivši tršćanski biskup preuzv. g. Dr. Nagel uz pripomoć gorćičkog kneza-nadbiskupa Dr. Sedeja, ljubljanskoga kneza-biskupa Dr. Jegliča, biskupa krčkog Dr. Mahniča i porečkog Dr. Flappa i mnogobrojneg svećenstva. Toj rijedkoj svečanosti prisustvovali su svi poglavari svjetskih i vojničkih oblasti te silno množstvo stanovništva Trsta i okolice. Pošlje sv. mise podijelio je novi biskup svojim vjernikom prvi svoj blagoslov.

U biskupskoj palači bio je oko jednog sata svećani objed, kojemu je prisustvo-vao sav kaptol i svi poglavari raznih oblasti. Slovenski zastupnici grada Trsta došli su njegove okolice, Dr. Ribar, Dr. Wilton i Dr. Slavk prisustvovali također posvećenju, te su se novome biskupu poklonili.

Kako nam pišu iz Beče, poslali su naši zastupnici na državnom saboru novomu biskupu sljedeći brzogovorni pozdrav:

„Monsignor Dr. Andrija Karlin, biskup tršćansko koparski, Trst. Podpisani zastupnici naroda na državnom saboru, rođjeni i uzrasli u istoj biskupiji, žele prečastnomu Vašem Gospodstvu na današnji dan ustoličenja dugo otjelovanje na čast Boga, za utvrđenje vjere, na duševnu i

ljelesnu korist naroda. Laginja, Mandić, Spinčić.“

Tomu pozdravu pridružujemo se iskreno i mi, želeći vrude, da bi ime novoga biskupa u povjesti našega naroda ostalo za sve vjekove ubilježeno zlatnim slovima!

Prešni predlog zastupnika Laginje, Mandića, Spinčića i drugova glede osjeganja gradnje jedne lokalne željeznice u Istri.

Visoka kuća neka izvoli svim po pravilniku dopuštenim kraticama raspraviti i zaključiti:

„Poziva se e. k. vlada, da stavi u prvi budući predlog o zakonskoj osnovi glede osjeganja izgradnje lokalnih željeznica u program također izgradnju jedne takve željeznice sa jedne prikladne točke državne željezničke pruge Divača-Pula te pruge južne željeznice Sv. Petar-Rieka, kojom bi se unutarnost Istre i grad Pula sa istočnim dijelom one pokrajine, odnosno sa austrijskom rivierom najshodnije spojilo.“

U Beču dne 21./3. 911.
(Sljedeć podpisali).

POZIV.

Društvo za štednju i zajmove registrirana zadruga na neograničeno jamčenje u Lindaru, održavati će u nedjelju dne 2. travnja 1911. u 4 sata po podne u prostorijama „Hrvatske čitaonice“ svoju

VIII. redovitu glavnu skupštinu

- sa sljedećim dnevnim redom:
1. Čitanje i odobrenje zapisnika prošle glavne skupštine;
  2. Izvješće upravnog odbora;
  3. Polvrđenje računa za godinu 1910.;
  4. Izbor upravnog odbora;
  5. Izbor nadzornog odbora;
  6. Čitanje zapisnika o zadnjoj reviziji;
  7. Slučajni predlozi.

Odbor.

POZIV

na VII. glavnu redovitu godišnju skupštinu Lovranskog društva za štednju i zajmove reg. zadr. na ogr. jamčenje, koja će se držati dne 9. aprila 1911. u 4 sata poslije podne i to u društvenoj pisarni sa sljedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika lanjske glavne skupštine;
  2. Izvješće ravnateljstva;
  3. Izvješće nadzornog odbora;
  4. Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i društvenog suda;
  5. Zaključak glede uporabe čistog debilka;
  6. Slučajni predlozi i savjeti.
- Godišnji računi stoje zadržarom na uvid u društvenoj pisarni.
Lovran 16. marča 1911.

Ravnateljstvo.

VLASTITI PROIZVODI!

Prave ruske galoše.

Trgovina i radionica cipela
ROB. BONYHADI (prije P. Zaro)
PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Preporuča za USKRSNE BLAGDANE svoje bogato skladište cipela za gospodje, gospodu i djecu uz

umjerenu cijenu.

— Poslužuje se i hrvatski. —
Vanjske naručbe obavljaju se točno na posredstvo.

Jeftino česko PERJE

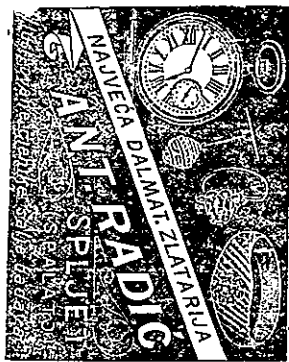
za krevete

5 kg. novo čihano K 9'00, bolje K 12'—
bele pahuljice čihane, 18'— " 24'—
kao snježne bele pah-

uljice čihane . . . 30'— " 36'—
Razaslije se franko pouzdećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu
tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

!!! U životu nikada više !!!

VELIKO IZMENADJENJE.

600 komada samo K 4.

Krasna pozlać. Anker-ura s lancem, to-
čna, 3 god. jamstvo, 1 mod. svil. kravata
za gospodu, 3 kom. fin. žepnih rubca, 1
lepi prsten za gospodu sa imit. dragim
kamen., 1 cigaruša Bernstein, 1 broš (no-
vost), 1 liepo žepno ogledalo, 1 kožn.
kesica, 1 peris, 1 par puceta za manšete,
3 puceta double sa patent. zaklopcem, 1
eleg. album razgledn. najljepši vidici svieta,
5 šalj. predmeta, veliko veselje za mlado
i staro, 1 vrlo prakt. ljubavni listar za go-
spodu i gospodje, 20 dopis. predmeta i još
preko 500 predmeta potrebit. u kući. Sve
skupa s urom, koja sama toliko vrijedi,
stoji samo K 4. Pošilja pouzdećem središnja
izvozna kuća

F. WINDISCH, Kraków br. R/5.
Ako se ne sviđa, vraća se novac.

Petrove kapljice.

Devotom vis. kr. zem.
vlade stavljam u promet
lijevak najnoviji i po ljeko-
ničkim stručnjacima: pro-
kušani prot. svima
bolestima: želudca, cri-
jeva, jetara, bubrega i
siezina. . . . .
Sastavljen je od samih
svježih sokova, biljka i
korenja, te se preporuča
svakome, koji boluju od
slabe probave, raznih
boli i grčeva želuca i u
crijevima. Pomaže sva-
kome u prol. slaboj pro-
bavi, mučnini, kropičnom
katarru želuca i crije-
vima. Umiruje žive i
okrepljuje cijeli organi-
zam. . . . .
Cijena: 2 bočice po 50 k., 12 bo-
čica stoje 5 kruna, 24 bočice
stoje 10 k. franko pošta. . . . .
Dobivaju se samo u ljekarni
k. sv. Petru . . . . .

FR. ŠULLER-A
ZAGREB, Vlaška ulica . .

Riedka prilika!

Tvorica, koju je uništio požar, prepun-
stila mi je svu zalihu spašene robe, t. j.
više tisuća krasnih, teških

flanelskih pokrivala

u svim najnovijim i najkrasnijim uzorcima,
koji imaju neznatne, jedva vidljive mrlje
od vode. Ta pokrivala su za svaku bolju
obitelj za pokrivanje postelja i osoba, vrlo
tople, mekane i čvrste, 190 cm duge, 135
cm. široke. Razaslijem pouzdećem, 3 ko-
mada krasnih, teških flanel. pokrivala
za 9 K u raznim modernim bojama i
uzorcima. 4 pokrivala za kućno gospo-
darstvo za 10 K. Svaki, koji naruži tu
robu za stalno je zadovoljan.

OTON BEKERA,

c. k. financ. nadzračar u m.
Nachod (Česka).

Gospodja

koja drži do zdrave njege
kože, osuđilo nje želi da
nestanu ljepne pjeg. i zado-
b. i i uzdači nježu me-
kanu kožu i čista put, uni-
va se samo sa
lijansko-mlečnim sapunom
(Steekenferd-Lilienmilch-
seife)
(Marka konj na palici)
od Bergmann & Co., Tetschen a. L.
Komad po 80 para. Dobiva-
se u svim ljekarnama, dro-
gerijama i trgovinama par-
amerijama.

Družbine svieće!

Preuzeo sam zastupstvo za Istru stea-
rinskih svieća od kojih dobiva korist družba
sv. Cirila i Metoda za Istru. Od ove go-
dine unaprijed imam u zalihii sljedeće tri
vrsti:

„LADA“ najbolja vrst stea. svieća à K 90-
po 100 zamota.

„DANICA“ druga vrst à K 75- po 100
zamota.

„VESNA“ treća vrst à K 58- po 100
zamota.

Cijene razumievaju se postavno na kol-
odvor ili parobrod u Puli, uz gotovo sa
2% popusta ili na tri mjeseca počeka.

Lacko Kriz - Pula.

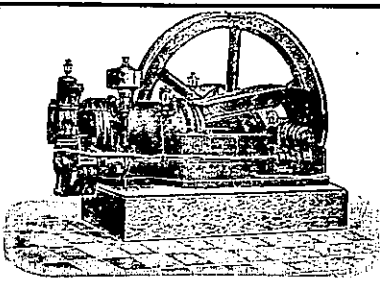
NAJBOLJINA MJESTAJI SNAGE

kao motore na plin (gas), benzin, žestiu,
kamenou ulje za obrtničke, poljodjelske i
električne namještaje snage, dalje namje-
štaje na mješavi plin proizvođaja: . . . . .

DRAŽDJARSKA TVORINICA MOTORA

na plin d. d. . . . .
(A. G. Dresdner Gasmotorenfabrik vormals
MORITZ HILLE, DRESDEN) . . . . .

najveća specijalna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljači valja:

Tehnička poslovnicu:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,
TRST, Via San Nicolo 2/b.

Dobivaju se potpune opreme za obrtnička i industrilalna poduzeća . . . . .

Cijenik na zahtjev bezplatno i bez poštarine.

Dopisivanja: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački. . . . .

KREDITNO I ESKOMPTNO DRUŠTVO

R. Z. O. J.

PULA

Ulica Giosuè Carducci 45.

Uredovni satovi od 9—12 prije podne i od 3—6 poslije podne.

prima a) štedovne uložke i ukamaćuje po 4 1/2 %,
b) uloške na tekući račun,
c) sedmične uložke na udjele.

Dava članovima predujme i kredito u svrhu poboljšanja njihovog
stanja i gospodarstva.

Obravlja inkase, eskomptuje mjenice i dava informacije u svakom ban-
kovnom poslu.

Svojim članovima daje društvo savjete u svem što se tiče
različitih taksa i drugih financijskih poslova.

Ravnateljstvo.

Najbolji česki izvor!

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očihano 2 K; belja 2-40 K; prva vrst
polusvjetlo 2-60 K; bijelo 4 K; bijelo, pahuljasto 5-10 K;
1 kg najfinije, kao snježne bele, očihano 6-40 K; 8 K;
1 kg pahuljica sivo 6 K; 7 K; bijelo fine 10 K; najfin-
nije prsne pahuljice 12 K.

Kod naručbe od 5 kruna franko.

iz gustog crvenog, plavog, bijelog ili žutog nankinga,
1 pokrivač, 160 cm dug, 116 cm širok, sa 2 ju-
staka, svaki 80 cm dug, 58 cm širok, napunjen s no-
vim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polo pahuljica 20 K, pa-
huljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3-50 i 4 K. —
Razaslije se pouzdećem poučan od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag
franko; ako se ne dopada vraća se novac. — **Clotel budava i franko.**

S. BENISCH, Dešenice, 762, Šumava

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu

Pruga: Baška-Rijeka.				
Svaki Utorak Četvrt Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Funak Srijeda Subota
4.90	odl.	Baška	dol.	10
5.30	dol.	Punat	odl.	5
9.30	dol.	Rijeka	odl.	12.55
Uvjeto pristajanje u Staroj Baški.				
Pruga: Rijeka-Opatija-Rab				
i natrag.				
Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt
7.30	odl.	Rijeka	dol.	7.20
7.55	dol.	Opatija	odl.	6.45
8.—	odl.	Lovran	dol.	6.35
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.20
8.20	odl.	Rab	dol.	6.10
12.—	dol.	Rab	odl.	2.30

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.						
Utorak	Potak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Subota	Srijeda
6.20	7.20	odl.	Rijeka	dol.	5.—	4.30
6.55	7.55	dol.	Opatija	odl.	4.25	3.55
7.—	8.—	odl.	Beti	dol.	4.15	3.45
8.20	9.20	dol.	Merag	odl.	2.65	2.25
8.30	9.30	odl.	Merag	dol.	2.45	2.15
—	10.20	dol.	Krk	odl.	1.55	—
—	10.30	odl.	Krk	dol.	1.45	—
9.40	11.—	dol.	Baškova	odl.	1.05	1.05
9.50	11.10	odl.	Baškova	dol.	12.55	12.55
11.20	—	dol.	Baškova	odl.	11.25	11.25
11.40	—	odl.	Baškova	dol.	11.15	11.05
1.20	1.—	dol.	Rab	odl.	9.25	9.25
1.59	1.20	odl.	Rab	dol.	9.15	9.15
2.15	1.55	dol.	Lun	odl.	8.50	8.50
2.25	2.05	odl.	Lun	dol.	8.40	8.40
3.50	3.30	dol.	Veli Lošinj	dol.	7.15	7.15
4.—	3.40	odl.	Veli Lošinj	dol.	7.05	7.05
4.10	3.50	dol.	Mali Lošinj	odl.	6.55	6.55
4.20	4.—	odl.	Mali Lošinj	dol.	6.45	6.45
5.05	4.45	dol.	NEREZINE	odl.	6.—	6.—

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda